

Förordning om utökade generella exportlicenser

Utrikesdepartementet

2009-05-20

Dokumentbeteckning

KOM (2008) 854

Förslag till RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordning (EG) nr 1334/2000 om upprättande av en gemenskapsordning för kontroll av export av produkter och teknik med dubbla användningsområden.

Sammanfattning

Produkter med dubbla användningsområden (PDA) kräver tillstånd för att exporteras. Dessa tillstånd kan utfärdas nationellt eller av EG. Kommissionens förslag om utökande av EG:s generella exportlicenser avseende produkter med dubbla användningsområden syftar till att underlätta för exportörer, genom att förse dem med ett ”mer heltäckande instrument än nationella tillstånd”.¹ Kommissionen menar att mängden nationella tillstånd har alltför skilda bevekelsegrunder och att kommissionen saknar tillräcklig inblick i den nationella exportkontrollen. Förslaget, som är tämligen omfattande, innebär att fler produkter och fler länder ska omfattas av EG:s generella exporttillstånd. Kommissionen föreslår att sex nya bilagor fogas till EG-förordningen om kontroll av export av PDA-produkter.

Regeringen kommer att verka för att en noggrann avvägning görs mellan behovet av fortsatt god svensk exportkontroll och inom ramen för detta så få hinder som möjligt för legitim handel. Det är viktigt att kontrollerna sätts in där de gör bäst nytta ur ett icke-spridningsperspektiv.

¹ Kommissionens förslag Dok. 5011/09, svensk version sid 3.

1.1 Ärendets bakgrund

I december 2006 föreslog kommissionen en utökning av gemenskapens generella exporttillstånd (KOM(2006) 828). Förslaget har därefter bearbetats i en undergrupp till rådsarbetsgruppen för produkter med dubbla användningsområden, *Working Party on Dual-Use Goods*, (WPDU). På grundval av diskussionerna i undergruppen presenterade kommissionen den 5 januari 2009 nu liggande förslag om utökade generella exportlicenser.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget innebär i korthet att kommissionen vill att fler produkter och fler länder ska omfattas av EG:s generella exporttillstånd. Syftet, menar kommissionen, är att underlätta för exportörerna genom att förse dem med ett ”mer heltäckande instrument än nationella tillstånd och att dessa instrument skall vara giltiga i hela EU”.² Förslaget är vittomfattande eftersom, enligt kommissionen, det omfattar merparten av vad som för närvarande omfattas av nationella generella exporttillstånd i de sju EU-medlemsstater som tillämpar nationella tillstånd³. För att föra in nya typer av produkter under generella tillstånd föreslår kommissionen att sex nya bilagor (nr EU002-007) fogas till PDA-förordningen.

De föreslagna generella tillstånden avser:

EU002: sändningar av lågt värde (understigande 5000 Euro). Föreslagna destinationsländer: Argentina, Brasilien, Island, Sydafrika, Sydkorea och Turkiet.

EU003: export efter reparation/ersättning. Föreslagna destinationsländer: (se not).⁴

² Kommissionens förslag Dok. 5011/09 av den 5 januari 2009, svensk version sid. 3.

³ Tyskland, Grekland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Sverige och Storbritannien.

⁴ Algeriet, Andorra, Antigua och Barbuda, Argentina, Aruba, Bahamas, Bahrain, Bangladesh, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Bolivia, Botswana, Brasilien, Brittiska Jungfruöarna, Brunei, Kamerun, Kap Verde, Chile, Kina, Komorerna, Costa Rica, Djibouti, Dominica, Dominikanska republiken, Ecuador, Egypten, El Salvador, Ekvatorialguinea, Falklandsöarna, Färöarna, Fiji, Franska Guyana, Franska utomeuropeiska territorier, Gabon, Gambia, Gibraltar, Grönland, Grenada, Guadeloupe, Guam, Guatemala, Ghana, Guinea Bissau, Guyana, Honduras, den särskilda administrativa regionen Hong Kong, Island, Indien, Indonesien, Israel, Jordanien, Kuwait, Lesotho, Liechtenstein, Macau, Madagaskar, Malawi, Malaysia, Maldiverna, Mali, Martinique, Mauritius, Mexiko, Monaco, Montserrat, Marocko, Namibia, Nederländska Antillerna, Nya Kaledonien, Nicaragua, Niger, Nigeria, Oman, Panama, Papua Nya Guinea, Peru, Filippinerna, Puerto Rico, Qatar, Ryssland, Samoa, San Marino, São Tomé och Príncipe, Saudiarabien, Senegal, Seychellerna,

EU004: tillfällig export för utställningar och mässor. Föreslagna destinationsländer: Argentina, Bahrain, Bolivia, Brasilien, Brunei, Chile, Kina, Ecuador, Egypten, Hong Kong, Island, Jordanien, Kuwait, Malaysia, Mauritius, Mexiko, Marocko, Oman, Filippinerna, Qatar, Ryssland, Saudiarabien, Singapore, Sydafrika, Sydkorea, Tunisien, Turkiet och Ukraina.

EU005: datorer och datorrelaterad utrustning. Föreslagna destinationsländer: (se not).⁵

EU006: telekommunikation och informationssäkerhet. Föreslagna destinationsländer: Argentina, Kroatien, Ryssland, Sydafrika, Sydkorea, Turkiet och Ukraina.

EU007: kemikalier. Föreslagna destinationsländer: Argentina, Bangladesh, Belize, Benin, Bolivia, Brasilien, Kamerun, Chile, Cooköarna, Costa Rica, Dominica, Ecuador, El Salvador, Fiji, Georgien, Guatemala, Guyana, Indien, Lesotho, Maldiverna, Mauritius, Mexiko, Namibia, Nicaragua, Oman, Panama, Paraguay, Ryssland, St. Lucia, Seychellerna, Peru, Sri Lanka, Swaziland, Sydafrika, Sydkorea, Turkiet, Ukraina och Uruguay.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Exportkontrollen regleras idag av lagen (2000:1064) om exportkontroll m.m. av produkter med dubbla användningsområden samt förordningen (2007:1217) om exportkontroll m.m. av produkter med dubbla användningsområden. Kommissionens förslag medför inte krav på följdändringar i dessa regelverk.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inga budgetära konsekvenser såvitt kan bedömas.

Singapore, Salomonöarna, Sydafrika, Sydkorea, Sri Lanka, St. Helena, St. Christopher och Nevis, St. Vincent, Surinam, Swaziland, Taiwan, Thailand, Togo, Trinidad och Tobago, Tunisien, Turkiet, Turks- och Caicosöarna, Förenade Arabemiraten, Uruguay, Amerikanska Jungfruöarna, Vanuatu, Venezuela.

⁵ Algeriet, Andorra, Antigua och Barbuda, Argentina, Aruba, Bahamas, Bahrain, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Bolivia, Botswana, Brasilien, Brittiska Jungfruöarna, Brunei, Kamerun, Kap Verde, Chile, Komorerna, Costa Rica, Kroatien, Djibouti, Dominica, Dominikanska republiken, Ecuador, Egypten, El Salvador, Ekvatorialguinea, Falklandsöarna, Färöarna, Fiji, Franska Guyana, Franska utomeuropeiska territorier, Gabon, Gambia, Gibraltar, Grönland, Grenada, Guadeloupe, Guam, Guatemala, Ghana, Guinea Bissau, Guyana, Honduras, den särskilda administrativa regionen Hong Kong, Island, Indien, Jordanien, Kuwait, Lesotho, Liechtenstein, Madagaskar, Malawi, Malaysia, Maldiverna, Mali, Martinique, Mauritius, Mexiko, Moldavien, Monaco, Mongoliet, Montserrat, Marocko, Namibia, Nederländska Antillerna, Nya Kaledonien, Nicaragua, Niger, Oman, Panama, Papua Nya Guinea, Peru, Filippinerna, Puerto Rico, Qatar, Ryssland, Samoa, San Marino, São Tomé och Príncipe, Saudiarabien, Senegal, Seychellerna, Singapore, Salomonöarna, Sydafrika, Sydkorea, St. Helena, St. Christopher och Nevis, St. Vincent, Surinam, Swaziland, Togo, Trinidad och Tobago, Tunisien, Turkiet, Turks- och Caicosöarna, Förenade Arabemiraten, Ukraina, Uruguay, Amerikanska Jungfruöarna, Vanuatu.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att det är viktigt att en noggrann avvägning görs mellan behovet av fortsatt god svensk exportkontroll och inom ramen för detta så få hinder som möjligt för legitim handel. Det är viktigt att kontrollerna sätts in där de gör bäst nytta ur ett icke-spridningsperspektiv.

Under det svenska EU-ordförandeskapet torde förslaget stå högt på dagordningen för rådsarbetsgruppen *Working Party on Dual-Use Goods*, WPDU. Regeringens hållning kommer även då att utgöras av en strävan efter balans i förhållandet mellan å ena sidan ickespridningsarbetet och exportkontrollbehovet och å andra sidan så få hinder som möjligt för legitim handel. Det är viktigt att främja en allsidig diskussion av kommissionens förslag och att eftersträva att förhandlingarna om de nya generella exportlicenserna kan föras framåt alternativt avslutas på ett sätt som är bra för såväl icke-spridningsarbetet som medlemsländernas företag och den europeiska gemenskapen.

Flera av kommissionens förslag vad avser produkter är inte kontroversiella från exportkontrollsynpunkt. Det är dock oklart om de får några stora positiva effekter för företagen. Regeringen är beredd att diskutera förslagen EU 003, EU 004, EU 005 samt EU 007 med syfte att förtydliga dem. Vad beträffar länderurvalet bör kriterierna för detta klargöras. Vissa av de föreslagna mottagarländerna har idag ingen importmarknad för PDA-produkter. Det är väsentligt att dessa länder inte kan komma att utnyttjas som transiteringsländer för känsliga produkter. Förslagen EU002 (om sändningar med lågt värde) och EU 006 (om telekommunikation och informationssäkerhet) kräver extra noga överväganden.

Sverige bör under behandlingen av kommissionens förslag verka för att säkerställa att inga generella tillstånd beslutas som tillåter export av känsliga produkter till känsliga mottagare. Sverige bör inom ramen för detta samtidigt verka för att förslaget i möjligaste mån leder till den förenkling för svenska och europeiska företag som är dess syfte.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ett fåtal länder har signalerat att de vill ha en diskussion kring den närmare utformningen av förslaget, även om de inte motsätter sig idén om att utöka antalet EG:s generella exportlicenser. De har hittills begärt ett flertal

klarlägganden från kommissionen. Ett land har ställt sig negativt till att utöka antalet tillstånd. Övriga EU-medlemsstaters ståndpunkter är ännu inte kända.

2008/09:FPM118

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Kommissionen är som förslagsställare drivande i frågan. Övriga relevanta institutioner har ännu inte givit uttryck för någon ståndpunkt.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Inspektionen för Strategiska produkter, ISP kan i och för sig acceptera flertalet av de föreslagna exporttillstånden vad avser produkterna, men har svårt att se syftet med den föreslagna utvidgningen. ISP ser en risk att tillstånden kommer att komplicera, snarare än att förenkla, tillståndprocessen för den exporterande industrin. Med förslaget arrangemang skulle företagen behöva skilja ut ännu en ländergrupp att förhålla sig till. Urvalet av länder anses vara svårt att härleda och kriterierna för produkturvalet beskrivs som otydligt. ISP menar att antalet föreslagna länder är något vidlyftigt och att det finns en risk för att utvidgningen, i vissa fall, kan försvaga möjligheten till en effektiv exportkontroll. Flera av de föreslagna länderna har ingen importmarknad för PDA-produkter. Därutöver har Sverige, i flera fall, ingen kunskap om visst lands regelverk för exportkontroll, ännu mindre dess efterlevnad. För att skapa förenklade rutiner för exporterande industri förordar ISP istället möjligheten att för varje medlemsland använda globala licenser. ISP menar att man på det sättet bättre skulle kunna anpassa exportkontrollrutiner efter varje medlemslands individuella behov och förutsättningar. Därutöver tar ISP särskilt upp EU 002 och dess beloppsgräns, som man menar är för hög, 5 000 Euro. Den, menar ISP, skulle innebära att Sverige inte skulle kunna uppfylla sina åtaganden enligt exportkontrollregimerna. Avslutningsvis menar ISP att produkterna i EU006 är mycket känsliga. Av de föreslagna destinationsländerna kan de endast exporteras till Kroatien. I egenskap av kandidatland till EU har Kroatien inlett anpassningen av relevant exportkontrollagstiftning till EU standard. Uppfattningen om relevant destinationsland och grunden därför avseende EU006 stöds också av **Försvarets radioanstalt (FRA)**. **Sveriges Exportkontrollförening (EKF)** Ser förslagen som ett steg i rätt riktning, men man ifrågasätter samtidigt om de kommer att få någon reell effekt för företagen. EKF refererar till den amerikanska motsvarigheten till EG:s generella exporttillstånd och menar att kommissionens förslag inte är tillräckligt långtgående och, om det antas, fortsatt skulle försätta det europeiska exportföretagen i en missgynnad konkurrenssituation. **Tullverket** menar att förslaget torde innebära vissa förbättringar. För Tullverket skulle det bli en enklare hantering i samband med tullklareringen eftersom antalet ärenden där man behöver gå in i tulldatasystemet för att göra avräkning i tillstånden skulle komma att minska. Företagen å sin sida skulle kunna undvika de dröjsmål som

tillståndshanteringen kan medföra. **Ericsson** anser att förslaget är en god början, men menar att förslaget, på grund av det begränsade antalet länder, skulle komma att ha liten inverkan på företagets verksamhet.

2008/09:FPM118

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslagets baseras rättsligt på artikel 133 i EG-fördraget. I linje med EG-domstolens rättspraxis ligger regleringen av produkter med dubbla användningsområden under artikel 133 trots att målen om handel och utrikes- och säkerhetspolitik i viss mån överlappar varandra. Det krävs kvalificerad majoritet i rådet för att godkänna kommissionens förslag. För att godkänna ett förslag från ett medlemsland som inte kommissionen står bakom krävs det enhällighet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej aktuellt. Förslaget rör handel där gemenskapen har exklusiv kompetens varvid frågor om subsidiaritet och proportionalitet ej behöver beaktas.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget började behandlas i rådsarbetsgruppen i april. Kommissionen driver frågan med enfaset. Förhandlingarna förutses bli långvariga och pågå under hela det svenska ordförandeskapet.

4.2 Fackuttryck/termer

Produkter med dubbla användningsområden (PDA) är produkter som kan användas för både civila- och militära ändamål.

Gemenskapens generella exporttillstånd: Detta tillstånd omfattar alla produkter i bilaga I till rådsförordningen: Undantagna är alla produkter i bilaga IV och tolv särskilt angivna produkttyper. Tillståndet är giltigt för export till följande destinationer: Amerikas förenta stater, Australien, Japan, Kanada, Nya Zeeland, Norge och Schweiz. Gemenskapens generella exporttillstånd är "öppet", dvs. tillståndet kräver ingen ansökan hos den nationella exportkontrollmyndigheten.

Generellt (nationellt) tillstånd: Det svenska generella exporttillståndet är liksom gemenskapens generella tillstånd "öppet", dvs. det gäller utan ansökan. Det svenska generella tillståndet gäller för temporär export för reparation, utbyte eller demonstration och export efter reparation och

demonstration. Det gäller inte för särskilt känsliga produkter. Tillståndet gäller för export till 54 angivna destinationer.

2008/09:FPM118

Globalt (nationellt) tillstånd: Ett tillstånd som ges till en viss exportör och som kan omfatta sådana produkter i bilaga I till rådsförordningen som tillhör kategori 1-9. Tillståndet berättigar till obegränsad utförsel under tillståndets giltighetstid och är giltigt för export till ett eller flera länder.

Individuellt (nationellt) tillstånd: Denna typ av tillstånd ges till en viss exportör för export av en angiven produkt till en mottagare på en viss destination.